

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wstęp do pradziejów powszechnych II

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.12P.06442.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Andrzej Michałowski	
Prowadzący zajęcia	Andrzej Michałowski, Milena Danielewska-Teska	
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Wyposażenie absolwenta w podstawową wiedzę o procesach przemian kulturowych zachodzących w pradziejach i średniowieczu na terenie kontynentu europejskiego i poza nim
C2	Opanowanie podstawowej terminologii archeologicznej
C3	Przyswojenie podstawowej wiedzy specjalistycznej z zakresu źródłoznawstwa archeologicznego z wybranych dziedzin archeologii: pradziejowej i średniowiecznej
C4	Wyposażenie w wiedzę przedmiotową o kulturach i społeczeństwach pradziejowych i średniowiecznych
C5	Wykształcenie sprawności wyrażania myśli w języku archeologicznym
C6	Przygotowanie studenta do wyszukiwania i przetwarzania informacji pochodzących z różnych kategorii źródeł
C7	Przygotowanie do kontynuacji studiów w zakresie archeologii oraz kierunków niewymagających odpowiednio zdefiniowanych umiejętności specjalistycznych

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Uzyskuje podstawową wiedzę na temat przemian kulturowych w pradziejach i średniowieczu w układzie chronologiczno-przestrzennym, poczynając od II okresu epoki brązu	ARL_K1_W01, ARL_K1_W03, ARL_K1_W07	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
W2	Posiada podstawową wiedzę w zakresie źródłoznawstwa archeologicznego (epoka brązu - epoka żelaza)	ARL_K1_W01, ARL_K1_W04	Kolokwium pisemne
W3	Rozumie terminologię archeologiczną	ARL_K1_W02	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
W4	Uzyskuje podstawową wiedzę na temat przemian gospodarczych społeczności epoki brązu i żelaza	ARL_K1_W01, ARL_K1_W03, ARL_K1_W07	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Posiada umiejętność czytania ze zrozumieniem literatury archeologicznej	ARL_K1_U01, ARL_K1_U03, ARL_K1_U04	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
U2	Uzyskuje przygotowanie do kontynuacji studiów przede wszystkim w zakresie archeologii, a pośrednio także w odniesieniu do innych kierunków humanistycznych	ARL_K1_U01, ARL_K1_U02, ARL_K1_U03	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
U3	Ma fundamenty merytoryczne do podnoszenia swoich kompetencji	ARL_K1_U09	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Ma fundamenty do krytycznej oceny swych kompetencji i wiedzy umożliwiającej pełnienie różnych funkcji społecznych w zakresie archeologii	ARL_K1_K01	Egzamin ustny, Kolokwium pisemne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Dzieje człowieka w epoce brązu i żelaza	W1, W2, W3, W4	Wykład, Ćwiczenia
2.	Zapoznanie z podstawową chronologią i systemami kulturowymi epoki brązu i żelaza	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Wykład, Ćwiczenia
3.	Zapoznanie z wyznacznikami kulturowymi i chronologicznymi epoki brązu i żelaza	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Wykład, Ćwiczenia
4.	Zapoznanie z przemianami społeczno-gospodarczymi zachodzącymi w różnych okresach epoki brązu i żelaza	W1, W4	Wykład, Ćwiczenia
5.	Podstawowe teorie i terminy używane w archeologii	W3, U1, U2, U3, K1	Wykład, Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład problemowy
Ćwiczenia	Wykład konwersatoryjny, Dyskusja, Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	W celu uzyskania pozytywnej oceny, student/ka musi wykazać się pogłębioną znajomością treści omawianych na wykładzie. Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 90% dobry plus (+db; 4,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 80% dobry (db; 4,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 60% dostateczny (dst; 3,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0): brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	Opanowanie treści nauczania w stopniu co najmniej dostatecznym - min. 50% poprawnych odpowiedzi, przy jednoczesnym osiągnięciu wymaganego minimum punktowego z każdej z trzech części kolokwium, tj. 50%; pełna frekwencja na zajęciach, dopuszczalne dwie nieobecności bez usprawiedliwienia (pozostałe muszą być usprawiedliwione bądź odrobione przez studenta w formie odpowiedzi ustnej z zakresu opuszczonych zajęć). Kryteria oceniania: bardzo dobry (bdb; 5,0): student w stopniu wyróżniającym opanował treści nauczania, przy jednoczesnym osiągnięciu wymaganego minimum punktowego z każdej części testu, tj. 50%; pełna frekwencja na zajęciach, dopuszczalne dwie nieobecności bez usprawiedliwienia (pozostałe muszą być usprawiedliwione bądź odrobione przez studenta w formie odpowiedzi ustnej z zakresu opuszczonych zajęć), dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu bardzo dobrym opanował treści nauczania, przy jednoczesnym osiągnięciu wymaganego minimum punktowego z każdej części testu, tj. 50%; pełna frekwencja na zajęciach, dopuszczalne dwie nieobecności bez usprawiedliwienia (pozostałe muszą być usprawiedliwione bądź odrobione przez studenta w formie odpowiedzi ustnej z zakresu opuszczonych zajęć), dobry (db; 4,0): student w stopniu dobrym opanował treści nauczania, przy jednoczesnym osiągnięciu wymaganego minimum punktowego z każdej części testu, tj. 50%; pełna frekwencja na zajęciach, dopuszczalne dwie nieobecności bez usprawiedliwienia (pozostałe muszą być usprawiedliwione bądź odrobione przez studenta w formie odpowiedzi ustnej z zakresu opuszczonych zajęć), dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu zadowalającym opanował treści nauczania, przy jednoczesnym osiągnięciu wymaganego minimum punktowego z każdej części testu, tj. 50%; pełna frekwencja na zajęciach, dopuszczalne dwie nieobecności bez usprawiedliwienia (pozostałe muszą być usprawiedliwione bądź odrobione przez studenta w formie odpowiedzi ustnej z zakresu opuszczonych zajęć), dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował treści nauczania - min. 50%, przy jednoczesnym osiągnięciu wymaganego minimum punktowego z każdej części testu, tj. 50%; pełna frekwencja na zajęciach, dopuszczalne dwie nieobecności bez usprawiedliwienia (pozostałe muszą być usprawiedliwione bądź odrobione przez studenta w formie odpowiedzi ustnej z zakresu opuszczonych zajęć), niedostateczny (ndst; 2,0): student nie opanował treści nauczania, tj. osiągnął poniżej 50% poprawnych odpowiedzi z każdej części testu; brak odpowiedniej frekwencji na zajęciach.

Literatura

Obowiązkowa

1. Bursche A., Kowalski K., Rogalski B. (red.), Barbarzyńskie tsunami. Okres Wędrówek Ludów w dorzeczu Odry i Wisły. Katalog wystawy, Warszawa-Szczecin 2017.
2. Dąbrowski J., Rajewski Z. (red.), Hensel W. (red. serii), Prahistoria ziem polskich 4. Od środkowej epoki brązu do środkowego okresu lateńskiego, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979.
3. Kaczanowski P., Kozłowski J.K., Najdawniejsze dzieje ziem polskich, Kraków 1998.
4. Kmieciński J. (red.), Pradzieje ziem polskich 1. Od paleolitu do środkowego okresu lateńskiego. Część 2. Epoka brązu i początki epoki żelaza, Warszawa-Łódź 1989.
5. Rzeszotarska-Nowakiewicz A. (red.), Urbańczyk P. (red. serii), The Past Societies. Polish Lands from the first evidence of human presence to the Early Middle Ages 4: 500 BC-500 AD. Warszawa 2016.
6. Wielowiejski J. (red.), Hensel W. (red. serii), Prahistoria ziem polskich 5. Okres lateński i okres rzymski, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1981.
7. Ignaczak M., Makarowicz P., Krąg trzciniecki a krąg mogiłowy. Problem zmiany kulturowej na Kujawach i dorzeczu środkowej Warty, [w:] A. Koško, J. Czebreszuk (red.), „Trzciniec” – system kulturowy czy interkulturowy proces?, Poznań 1998, s. 379-397.
8. Puziuk J., Konstrukcje obronne w grodach kultury łużyckiej, „Materiały Archeologiczne” XXXVIII (2010), s. 5-33.
9. Grygiel M., Orzechowski M., Zabytki z grobu (?) kultury pomorskiej z miejscowości Ławy, pow. Kazimierza Wielkiego, woj. świętokrzyskie, „Materiały Archeologiczne” XL (2015), s. 169-194.
10. Kuligowska K., Teska M., Oppidum – w poszukiwaniu definicji zjawiska..., [w:] red. D. Waszak, Celtica. Studia z dziejów Celtów 3, Kalisz-Warszawa 2015, s. 128-138.
11. Teska M., Na „bastarneńskim szlaku”... Elementy kultury jastorfskiej z dorzecza Bzury, [w:] L. Tyszler, A. Marciniak-Kajzer, M. Olędzki (red.), Brzeziny. Dzieje miasta i regionu, Brzeziny-Łódź 2014, s. 159-176.
12. Dąbrowska T., Woźniak Z., Problem genezy kultury przeworskiej i oksywskiej, [w:] P. Kaczanowski, M. Parczewski (red.), Archeologia o początkach Słowian. Materiały z konferencji, Kraków 19-21 listopada 2001, Kraków 2005, s. 87-101.
13. Kontny B., Ludzie z żelaza. Wojownicy z okresu wpływów rzymskich na ziemiach Polski, „Z Otchłani Wieków” 61/1-2 (2006), s. 54-70.
14. Strzelczyk J., Goci. Rzeczywistość i legenda, Poznań 2015, s. 34-67.
15. Danielewski M., Grody i miasta w świetle zachodzących w XIII wieku zmian osadniczych na ziemiach polskich, „Piotrkowskie Zeszyty Historyczne” 18/2 (2017), s. 39-58.

Dodatkowa

1. Kaczmarek M., Aktualne problemy badań nad kulturą pomorską w Wielkopolsce, „Folia Praehistorica Posnaniensia” IX (1999), s. 135-172.
2. Ziąbka L., Na straży bursztynowego szlaku. Mieszkańcy środkowego biegu Prosny w I wieku p.n.e., „Starożytności” 3 (2012), s. 63-80.
3. Michałowski A., Teska M., Nowe znaleziska figurek Feuerböcke z terenu ziem polskich, „Folia Praehistorica Posnaniensia” XVII (2012), s. 319-332.
4. Łuczkiwicz P., Fragen zur Oksywie-Kultur. Oder: Über die Katze von Cheshire, die langsam verschwindet, bis nichts mehr als ein Grinsen übrigbleibt, [w:] A. Michałowski, J. Schuster (red.), Kulturkonzepte und konzipierte Kulturen. Aussagemöglichkeiten und Grenzen einer systematischen Erfassung archäologischer Funde des eisenzeitlichen Mittel- und Nordeuropas, Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte 23, Bonn 2018, s. 27-50.
5. Strobin A., W czasach wojowników i kowali. Ludność kultury oksywskiej na cmentarzysku w Czarnówku, [w:] J. Andrzejowski (red.), Okruch złota w popiele ogniska. Starożytne nekropole w Czarnówku i ich tajemnice, Łęborg-Warszawa 2014.
6. Olędzki M., Tyszler L., Modele wyposażenia militarnego wojowników kultury przeworskiej na obszarze dorzecza Bzury, [w:] L. Tyszler, A. Marciniak-Kajzer, M. Olędzki (red.), Brzeziny. Dzieje miasta i regionu, Brzeziny-Łódź 2014, s. 229-246.
7. Olędzki M., Plemienny świat Germanów, Chrzan 2022.
8. Mączyńska M., Światło z popiołu. Wędrówki ludów w Europie w IV i V wieku, Warszawa 2013.
9. Buko A., Świt państwa polskiego, Warszawa 2021.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie do egzaminu	30
Przygotowanie do zaliczenia	25
Przygotowanie do zajęć	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny swych kompetencji i wiedzy umożliwiającej pełnienie różnych funkcji społecznych w zakresie archeologii
ARL_K1_U01	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, rozpoznawać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować źródła z wykorzystaniem metod stosowanych w archeologii, w tym przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację w celu określenia ich znaczeń, kontekstu społecznego i miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K1_U02	Absolwent/ka potrafi zastosować i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie samodzielnego: formułowania problemów badawczych, przeprowadzenia ich analizy poprzez odpowiedni dobór metod i narzędzi, opracowania i prezentacji ich wyników kierując się wskazówkami opiekuna naukowego
ARL_K1_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami z zakresu archeologii
ARL_K1_U04	Absolwent/ka potrafi rzeczowo argumentować z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułować wnioski i opinie o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów, na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętnie przygotowywać opracowania w różnych formach
ARL_K1_U09	Absolwent/ka potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się oraz doskonalenie kwalifikacji merytorycznych i praktycznych w zakresie archeologii
ARL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną powiązaną z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i społecznych
ARL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię, teorię, metodologię i metody badań z zakresu archeologii
ARL_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie szczegółową wiedzę dotyczącą archeologii pradziejowej, średniowiecznej i historycznej lub orientalnej i antycznej, w tym główne kierunki rozwoju i najważniejsze nowe osiągnięcia archeologii we wskazanych obszarach
ARL_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie metody w zakresie gromadzenia, zarządzania i przetwarzania archeologicznych zasobów źródłowych oraz specyfikę ich analizy i interpretacji ze względu na tradycje, teorie lub szkoły badawcze prehistorii i archeologii
ARL_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie złożoność języka i historyczną zmienność jego znaczeń w archeologii